

Hjerte psykolog klinikken

Evalueringsrapport

Implementering, funktion og drift
2022-2023

Om rapporten

Rapporten er udarbejdet af:

Bente Faurby Pedersen, udviklingspsygeplejerske, afd. B, OUH

Elisa Breum Christoffersen, cand. scient. san. stud.

Caroline Matilde Elnegaard, Ph.d. studerende

Ditte Skytte Nordentoft, psykolog

Ann-Dorthe Zwisler, overlæge, professor, afd. B, OUH

Tak til vores tværfaglige og tværsektorielle samarbejdspartnere på afd. B og T, OUH og fra Odense, Nordfyns og Assens kommuner, som har bidraget til evalueringen.

Illustration på forsiden: Victoria Bonderup Steffensen, hjertepsykolog.

Billeder og illustration er anvendt med tilladelse fra rettighedshavere.

Endelig version april 2024

Rapporten bliver tilgængelig på OUH's hjemmeside under Hjertemedicinsk Afdeling.

Kort om baggrunden

Mennesker med hjertesygdom oplever ofte psykiske eftervirkninger af deres hjertesygdom, og de rammes oftere af angst og depression end resten af befolkningen.

Region Syddanmark godkendte i oktober 2021 en ny Hjerfteplan, hvor der blev afsat midler til ansættelse af psykologer på regionens hjerteafdelinger. Initiativet tog afsæt i Hjerteforeningen og Danske regioners vision: ”20 slag for hjerterne”.

Hjertepsykologklinikken på Hjertemedicinsk afdeling B, OUH, blev dermed en realitet.

Klinikken har nu været i drift i godt halvandet år. Som led i videreførelse og videreudvikling af Hjertepsykologklinikken tilbud har afdelingen forpligtet sig til at gennemføre en evaluering, som nu præsenteres i denne rapport.

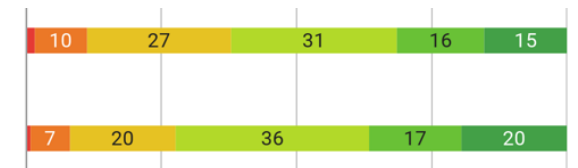

Kort om evalueringen

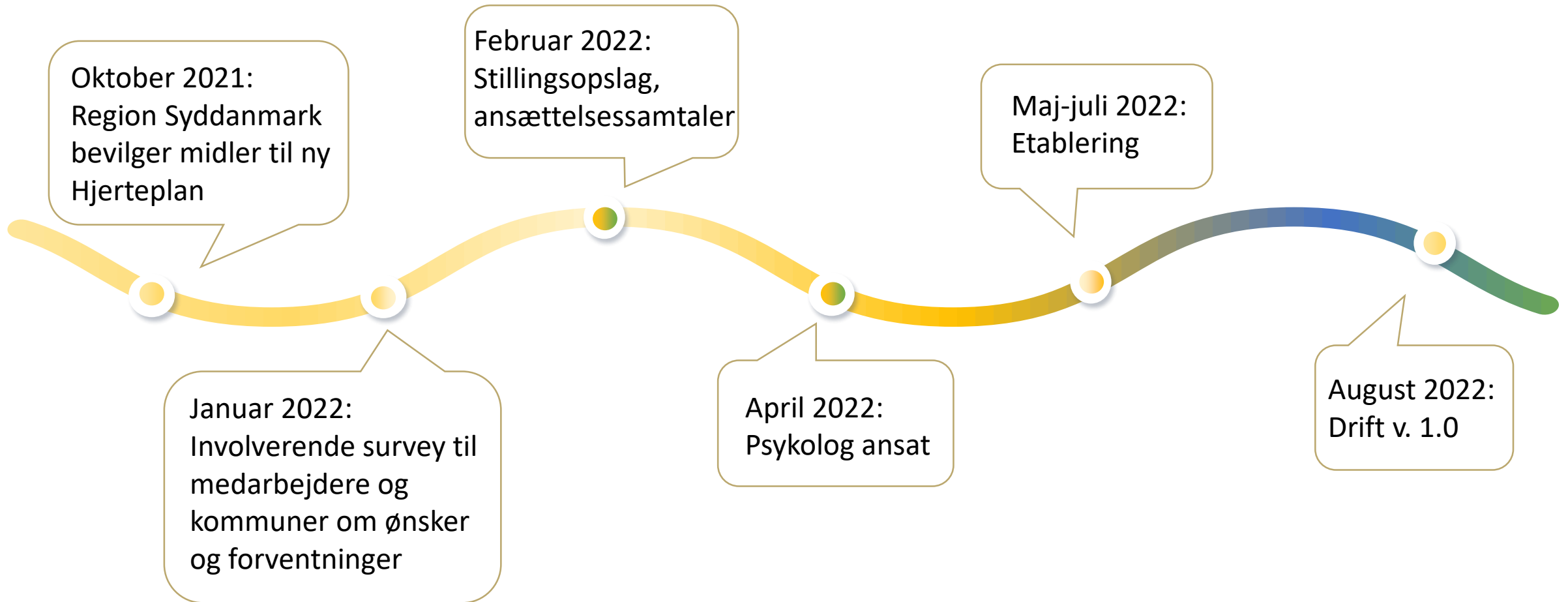
Der er gennemført en evaluering mhp. at afdække sammenhæng mellem formål med de bevilgede midler, klinikkens aktiviteter og udbyttet for patienter og medarbejdere.

Datakilder som indgår i evalueringen

- Opgørelse af tidsforbrug i Hjertepsykologklinikken
- Datatræk fra EPJ-Syd
- Evaluering af den kliniske indsats ved brug af valideret redskab (FIT)
- Survey til 310 tværfaglige medarbejdere på OUH og i kommuner
- Gruppeinterview med HR leder og faglig leder
- Interview med psykolog

Tidsforløb for etablering af Hjertepsykologklinikken

Forventninger til Hjertepsykologklinikken før opstart

Survey udsendt til ledere og medarbejdere i kommunerne og på OUH forud for oprettelse af Hjertepsykologklinikken - 2022

Arbejdsopgaver som psykolog kan varetage i hjerteafdelingen

Støtte til patienter og pårørende ved:

- Barrierer for livsstilsændringer
- Svær og akut opstået sygdom
- Arvelig sygdom og skyldfølelse
- Hjertestop og genoplivning
- Accept af livet med kronisk sygdom
- Lange indlæggelsesperioder
- Sygdom hos unge patienter

Kompetencer og relation til personalet

- Supervision
- Faglig sparring
- Samarbejdspartner der deler ud af specialiseret viden
- Udarbejdelse af retningslinjer
- Gennemførelse af audit til kvalitetssikring og –udvikling

Værdiskabelse for patienterne

At der blev:

- Hurtigere adgang til psykolog
- Kortere og mindre komplicerede forløb
- Rådgivning og redskaber til fremadrettet brug i sygdomsforløb
- Bedst mulig sammenhæng i indsatsen efter udskrivelse fra afdelingen gennem tværsektorielle sparringsmøder

Ledelsesmæssige overvejelser

Vigtigt at der:

- Formuleres et klart formål og klarlagte opgaver
- Gives god introduktion til afdelingen, arbejdsgange, personale, patientgrupper og sygdomme samt konsekvenser heraf
- Der skal være synlighed omkring funktionen
- Forskellige bud på ledelsesmæssig indplacering

Hjertepsykologklinikken funktion er to-delt

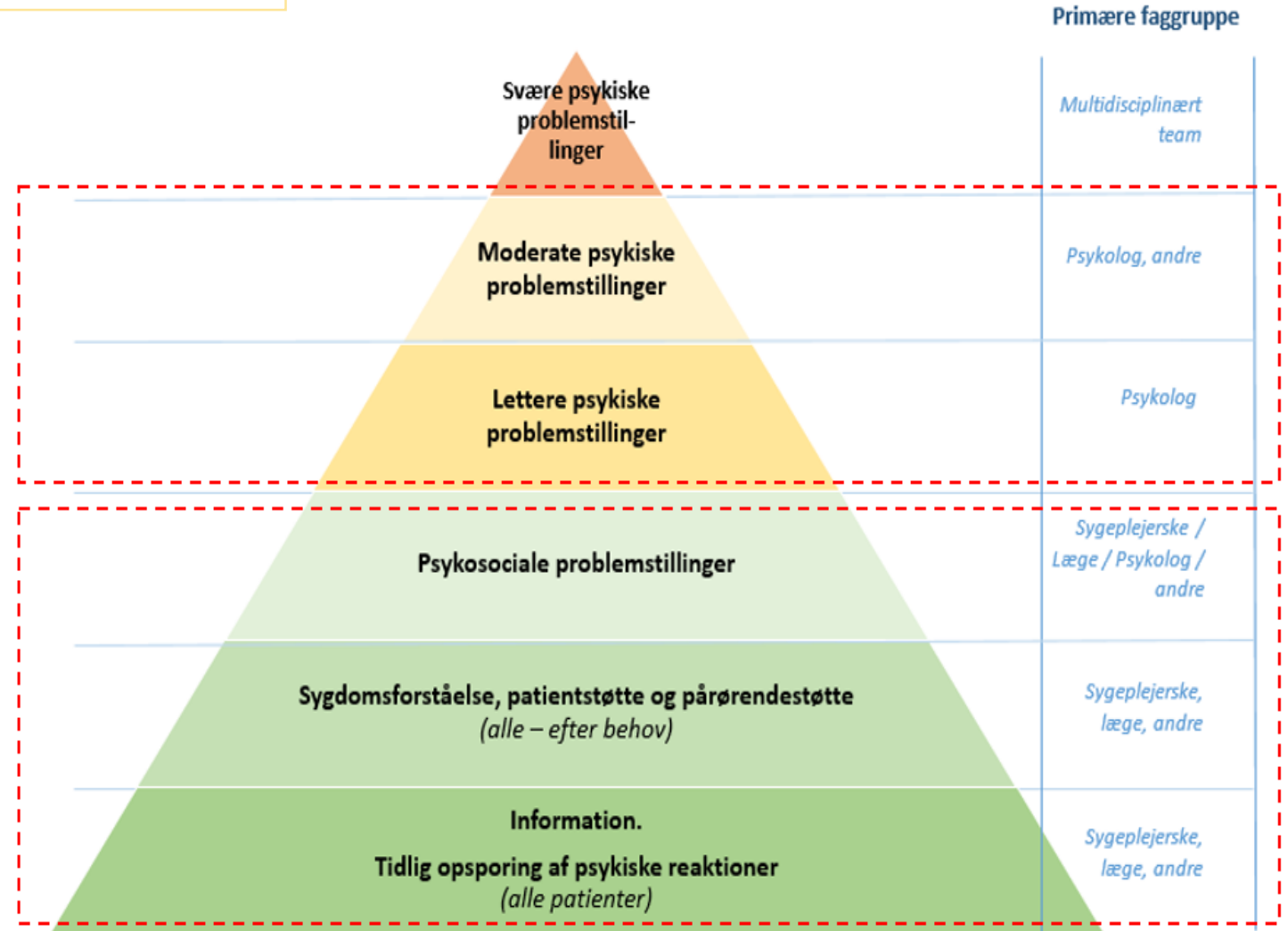
Hjertepsykologklinikken funktionsområde beskrives ud fra trekanten

Patientrettet funktion:

Klinikken tilbyder sub-akutte samtaler og ambulante forløb til patienter med lette eller moderate psykiske problemstillinger relateret til deres hjertesygdom, samt de psykosociale problemstillinger der grænser op til disse. Ved svære psykiske problemstillinger viderehenviser psykologen til relevant tilbud.

Personalerettet funktion

Hjertepsykologklinikken har ansvar for kompetenceudvikling til de øvrige sundhedsfaglige medarbejdere med det formål at forbedre den samlede indsats på det psykosociale område til gavn for patienterne.

Mere om den patientrettede funktion

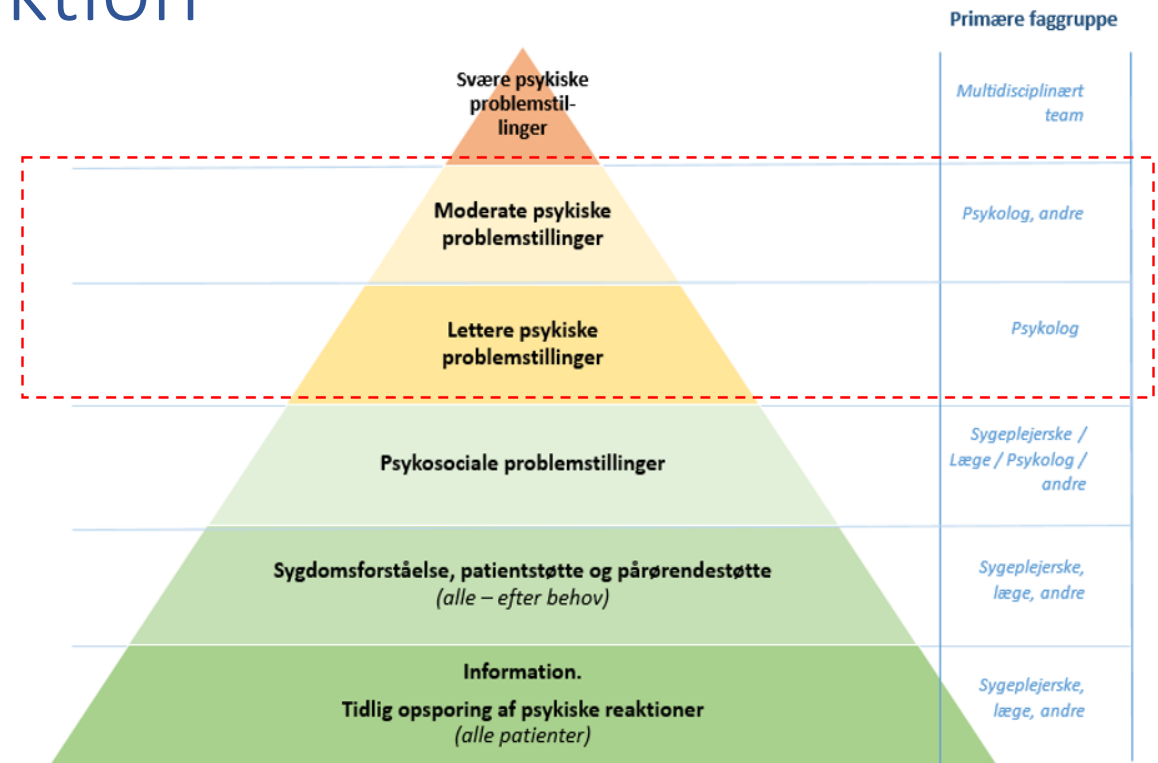
Der kan henvises til:

- Sub-akutte krisesamtaler under indlæggelse
- Ambulante visitationssamtaler og eventuelle forløb

Psykologen er selvvisiterende og kan afvise en henvisningen. Henviser kan derfor kun love patienten, at der tages kontakt til psykologen via en henvisning.

Ved afvisning af henvisning vil psykologen kontakte henviser og anvis alternative handlingsmuligheder.

Henvisning til psykolog kan først ske, når andet sundhedsfagligt personale har afprøvet de metoder de selv har ift. støttende, empatisk og nærværende samtale.

Sub-akutte samtaler

- Ud fra henvisningen kontakter psykologen afdelingen og aftaler tid
- Enkeltstående samtale under indlæggelse
- 1 times varighed og forgår i enerum i afdelingens sengeafsnit
- Pårørende er velkomne og opfordres til at deltage

Ambulante samtaler

- Foregår i Hjertepsykologklinikens ambulante samtalerum
- Patienten ses først ved en visitationssamtale og kan derefter evt. få tilbudt et kort forløb på hjertespecifikke problemstillinger
- Hvis ikke, viderehenvises patienten til relevant tilbud eller afsluttes
- Ventetiden for at komme til har indtil videre været omkring 4 uger

Mere om den personale rettede funktion

De grønne niveauer i trekanten er opgaver der udføres af læger, sygeplejersker og social- og sundheds-assistenter i afdelingen, som en del af den daglige behandling og pleje. Dette omfatter:

- Information
- Tidlig opsporing af psykiske reaktioner
- Sygdomsforståelse
- Patient- og pårørendestøtte
- Psykosociale problemstillinger

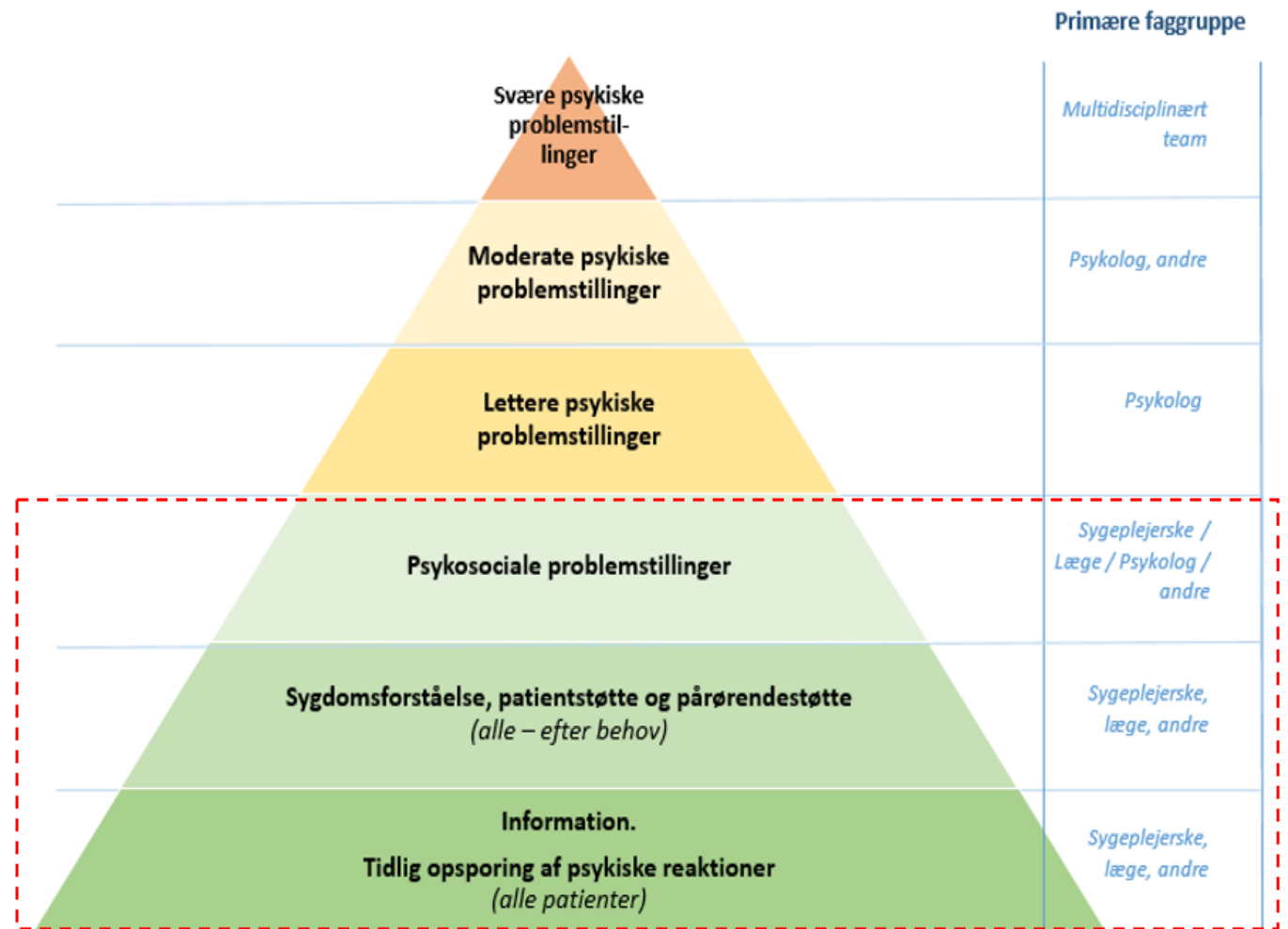
Psykologklinikens funktion:

Kompetenceløft til medarbejdere i hjerteafdelingen

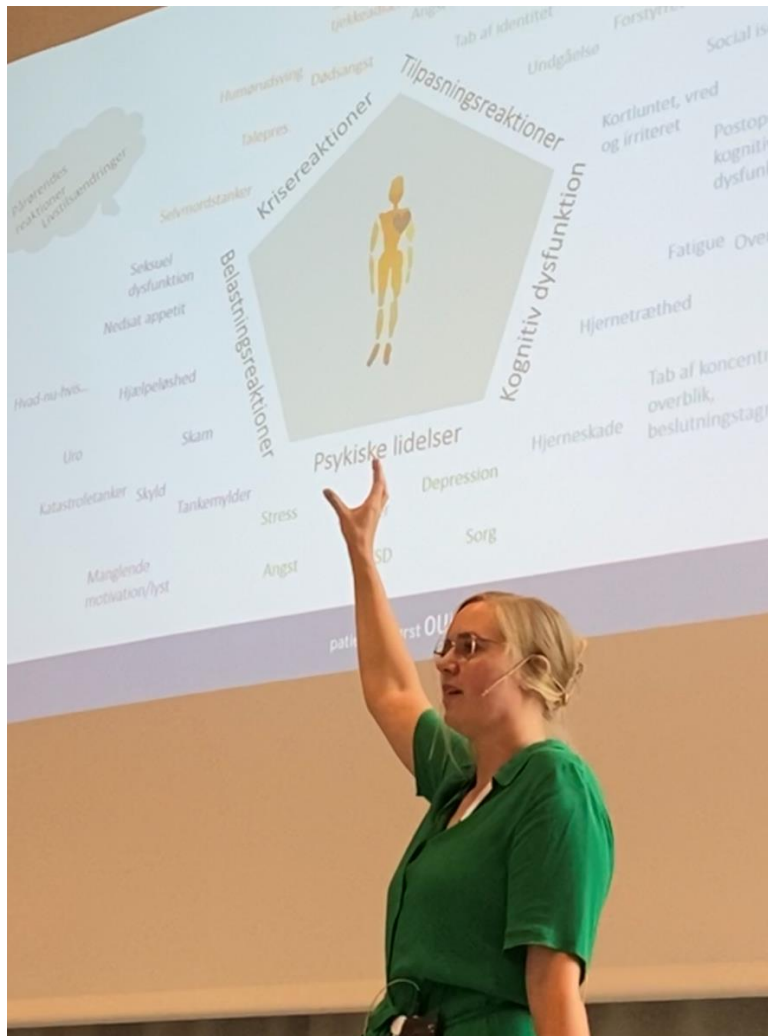
Psykologen har ansvar for sparring, kollegial supervision og undervisning mhp. at styrke medarbejdernes kompetencer i forhold til de tre nederste eller første niveauer i trekanten.

Kompetenceløft til tværsektorielle samarbejdspartnere i kommuner

Psykologen har ansvar for sparring og supervision med medarbejdere i kommuner relateret til svære patientcases omhandlende patienters og pårørendes psykologiske reaktioner på hjertesygdom.

Personale rettede aktiviteter

Døren er altid åben, og man kan altid stikke hovedet ind og få hjælp og sparring til de komplekse patienter (citater fra evaluering)

Hjerterpsykologklinikken: Fysiske rammer og ressourcer

Afdelingen fik tildelt ressourcer svarende til en 1,0 stilling + 0,2 stilling. Ud over de tildelte ressourcer har afdelingen selv dækket udgifter til fysisk etablering af klinik og til løbende driftsudgifter til ledelse, lægefaglig sparring, sekretærhjælp og til autorisation af psykolog.

Hjerterpsykologklinikken har lokale i samme område som Forebyggelses- og efterbehandlingsambulatoriet.

Der er lagt vægt på, at klinikken er indrettet ud fra principperne for 'lindrende arkitektur og -indretning', med nedtoning af det hospitalskliniske indtryk.

Psykologen lægger i overensstemmelse med principperne vægt på at have det levende element repræsenteret i klinikken – en gren eller en blomst fra haven.

Ved etablering af klinikken er der indkøbt:

- Komfortable møbler
- Tavle til psykoedukation
- Digital notesbog
- Skærm med kamera til virtuelle konsultationer

Modelfoto af patient

Fordeling af tid på funktioner (estimeret)

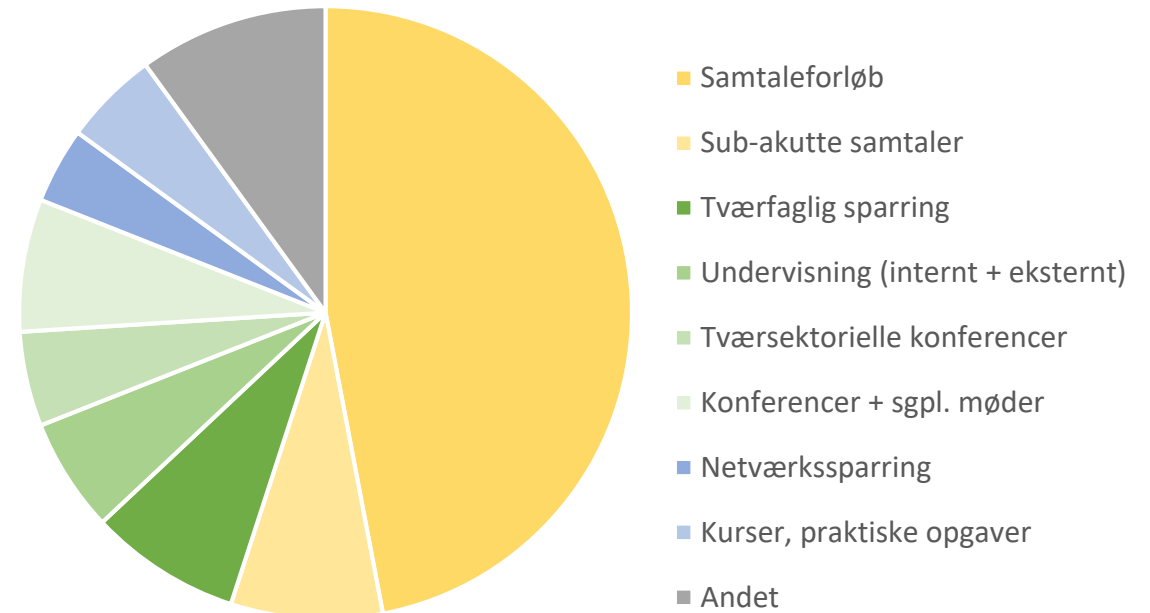
Grafen viser en bred vifte af arbejdsopgaver og aktiviteter for hjertepsykologen.

Tiden angivet er et estimat, men giver et billede af fordelingen af tid på de forskellige arbejdsopgaver

De tidsmæssigt største er:

- **GUL** Patientkontakt
- **GRØN** Opkvalificering af personale: undervisning, tværfaglig og tværsektoriel sparring, konferencer på afd. B mm.
- **BLÅ** Monofagligt: autorisation, supervision af psykolog, faglig opdatering, regionale og nationale netværksmøder
- **GRÅ** Andet – se næste side

Opgavefordeling

Andre opgaver som psykologen involveres i

- Løbende administration
- Booking- og forløbskontrol så patienterne ikke tabes administrativt
- Ekstern formidling og synliggørelse (fx Interview P4, SundiSyd, faglige holdningspapirer)
- ERFA-møder og diverse andre møder
- Udviklings- og forskningsprojekter (fx SCAD, hjerneskade ved hjertestop, rådgivning, peer-review)
- Opkvalificerende læsning og fordybelsestid

Den nyansatte psykolog og dennes ledere har lagt et stort og engageret arbejde i at etablere Hjertepsykologiklinikken.

Opgaver vedrørende opstart og oplæring i specialet, herunder udbredelse af kendskab til psykologfunktionen, krævede naturligt mest tid i starten og er ikke medtaget i grafen på forrige side.

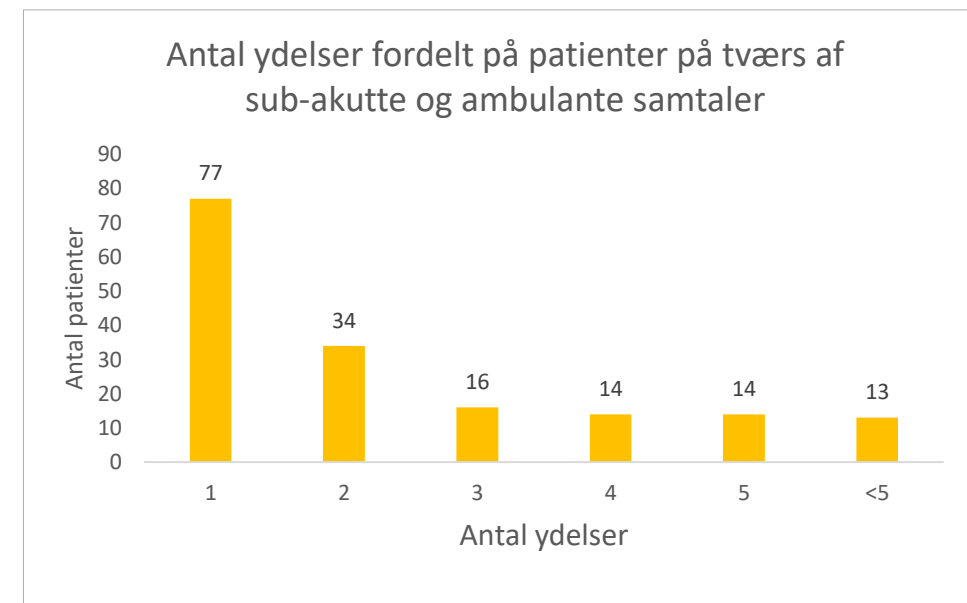
Opgaverne omfattede også funktionsbeskrivelse, arbejdsgang for visitation, booking af lokale, kodning af ydelser, dokumentation i EPJ-Syd og etablering af netværk for hjertepsykologer i Region Syddanmark.

Datatræk i EPJ-Syd

Datatræk for perioden 1/4-2022 til 31/10-2023*

- 168 unikke patienter har modtaget ydelse fra Hjertepsykologklinikken
- Der er afholdt 80 sub-akutte samtaler hos indlagte patienter
- Der er afholdt 355 ambulante samtaler
- Det typiske ambulante forløb er på 3-5 samtaler
- Der er afholdt 25 videosamtaler
- Patienterne er udeblevet fra 6 besøg svarende til <2%

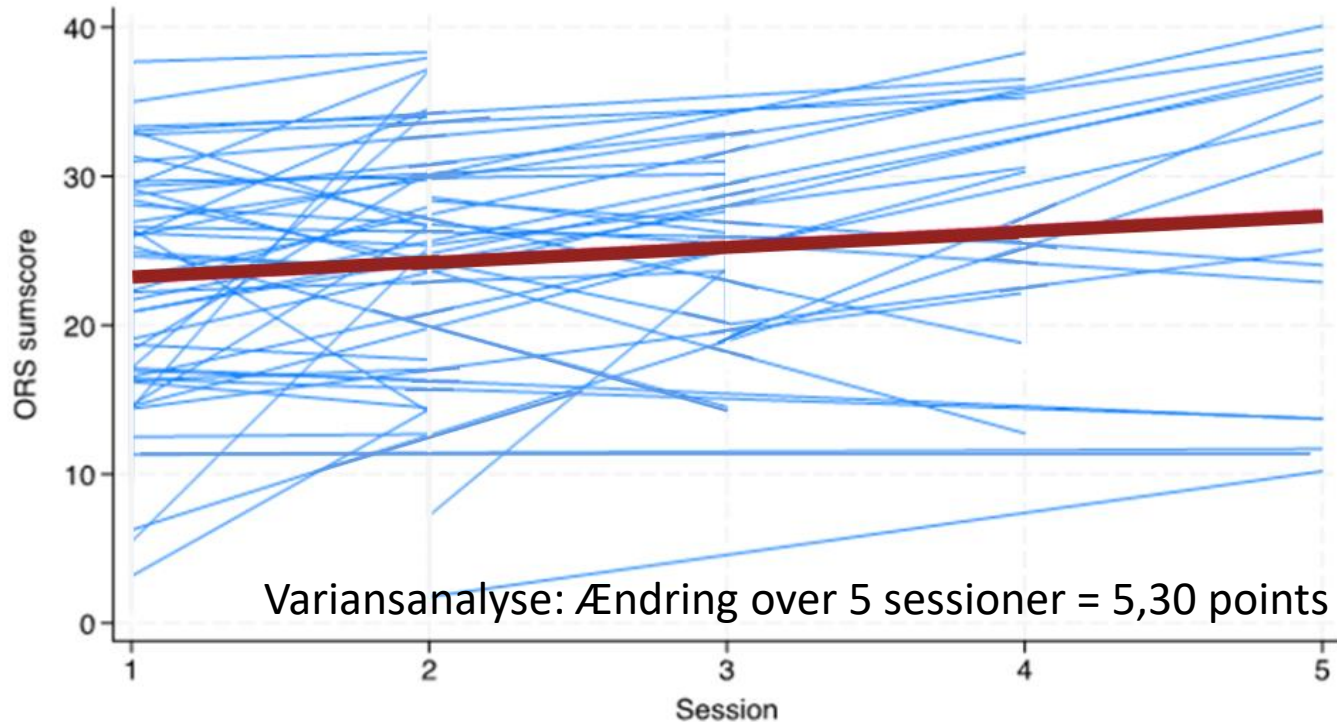

Der er behov for simplificering af dataudtræk, så ydelser kan monitoreres løbende.

*Baseret på ydelse BVDY06. Data er leveret af Økonomi, Planlægning og Data, OUH

Indsatsen gør en forskel for patienterne

Positiv klinisk ændring på trivsel i hverdagen dokumenteret på gruppeniveau med valideret metode

- I alt 74 patienter udfyldt FIT-skemaer svarende til 84% af de ambulante patienter
- 26 kvinder og 48 mænd
- Gennemsnitsalder 51 år (18 til 85 år)
- Der er udfyldt 209 skemaer
- Hovedparten har haft mellem 1-5 sessioner
- Enkelte har haft flere (6 til 20 sessioner)

Feedback Informed Treatment (FIT) er en evidensbaseret metode til dialog og evaluering af indsatser. FIT kan anvendes på tværs af sektorer, fag og tilgange. Formålet er løbende at inddrage patientens feedback og derved forbedre samarbejdet mellem patient og fagprofessionel.

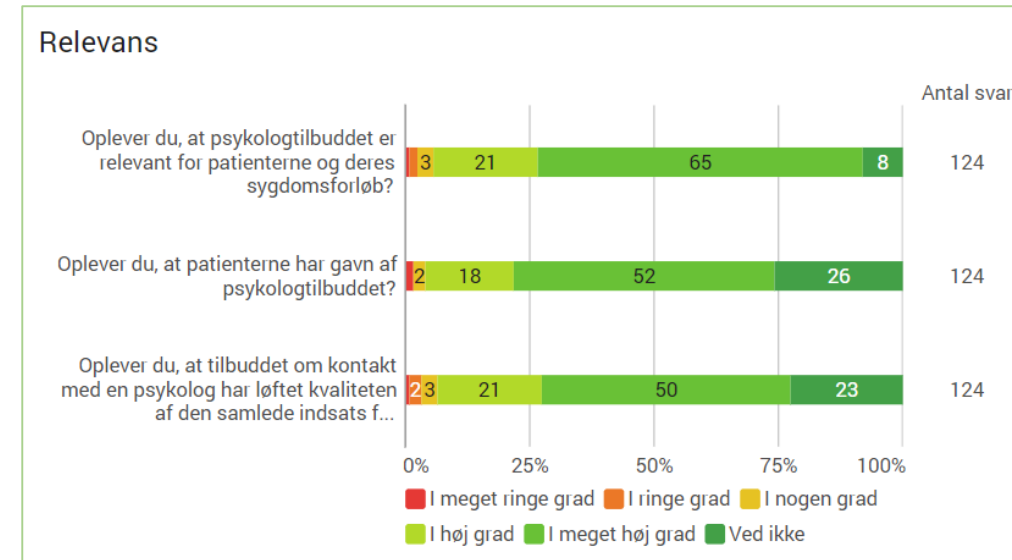
FIT anvender to enkle måleredskaber (ORS og SRS). ORS (Outcome Rating Scale), består af 4 spørgsmål omhandlende hvordan den enkelte trives og fungerer i hverdagen her og nu. De 4 spørgsmål handler om trivsel på individuelt plan, ift. nære relationer, socialt og generelt. Ifølge Low, Miller og Squire er en klinisk signifikant ændring defineret som en ændring på 5 point i sumscoren.

Bred accept af tilbuddet blandt personale i afdelingen

Survey udsendt til 291 tværfaglige medarbejdere på hjerteafdelingen. Svarprocent 43%

Blandt medarbejdere der har besvaret er:

- 98% bekendt med, at afdelingen har en hjertepsykolog
- 85% vurderer, at psykologtilbuddet er relevant for patienterne
- 70% oplever, at patienterne har gavn af tilbuddet, og tilsvarende andel oplever, at det løfter kvaliteten af den samlede indsats
- 20-30% svarer "ved ikke" til mange spørgsmål, da de ikke har gjort brug af psykologen men svarer samtidig, at de kun oplever positiv respons fra andre
- Gennemgående nævnes et behov for mere synlighed og repetition af henvisningskriterier

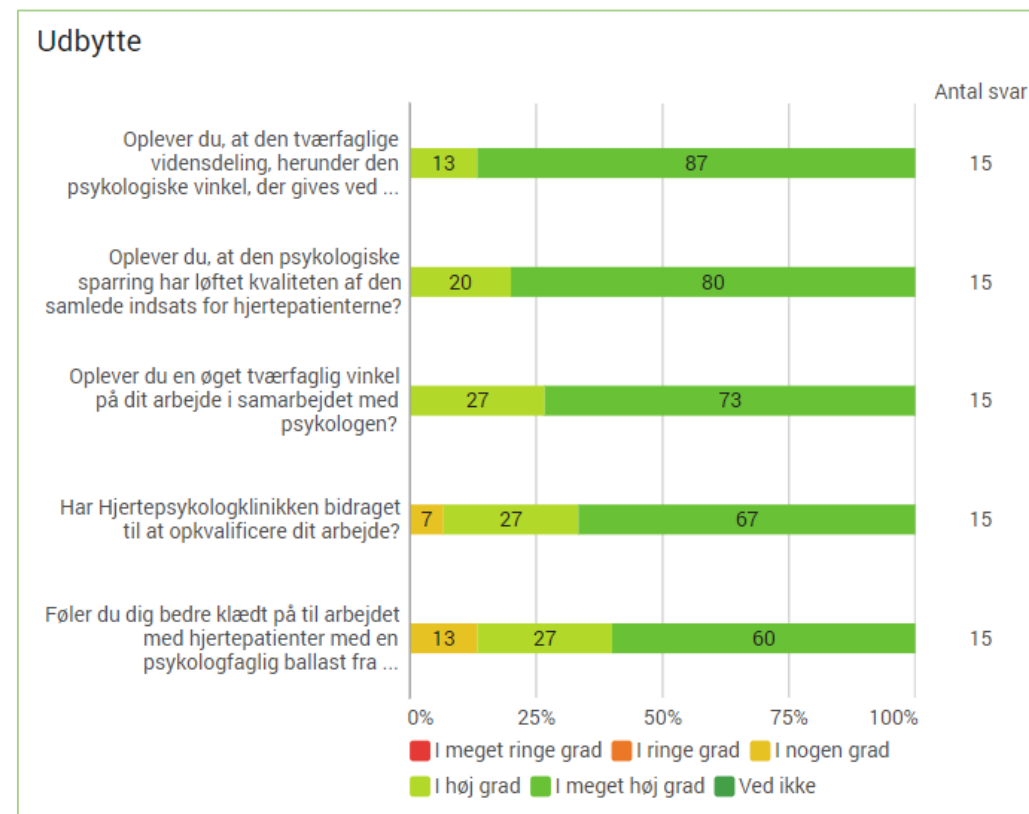

Kommunale medarbejdere føler sig bedre klædt på

Survey udsendt til 19 tværfaglige medarbejdere i 3 kommuner. Svarprocent 79 %.

Blandt medarbejdere der har besvaret er:

- 100% ser i høj eller meget høj grad psykologiske problemstillinger relateret til hjertesygdom hos deres borgere
- 87% føler sig i høj eller meget høj grad bedre klædt på til arbejdet med en psykologfaglig ballast
- 100% af de adspurgte har gjort brug af psykologen inden for et eller flere af de områder der er tilbudt
- I kommentarfelt angives, at der er et stort behov for den psykologfaglige ydelse og pointerer nødvendigheden af tilbuddet
- Der har været ventetid ved henvisning til psykologen, og der er ønske om, at kapaciteten bliver øget

Citater fra evalueringen

Har passet patienter og pårørende, der er tilknyttet vores psykolog og er MEGET glade for det.

Det er et meget vigtigt stykke arbejde, og jeg synes vi kan være meget stolte over, at vi har så godt et tilbud i vores afdeling.

Tænker, at vi mageligt kunne have to psykologer beskæftiget

Synes initiativet er super godt og har ventet på et sådant i 15 år.

Det er et KÆMPE løft for vores afdeling

Meget meget positiv ift. til den sparring vi har via de tværsektorielle sparringsmøder.

Syntes det er et kæmpe plus for vores mest syge patienter, at der er tilknyttet psykologer med specifik viden om og forståelse af hjertesygdomme.

Ønske om flere psykologer i tilknytning til afd. da der kan være ventetid på samtaler.

Gruppeinterview med ledere

Opstart

- Spændende og relevant opgave at starte Hjertepsykologklinikken op
- Tildelt bevilling og mål om at indfri politiske ambitioner uden prædefinerede opgaver og struktur
- Grebet professionelt an, og det store forarbejde har gjort det klart bl.a. hvordan kommunerne skulle inddrages. Godt givet ud og rette vej at gå

Udfordringer

- Udfordrende at lede en ny faggruppe
- Psykologer er i højere grad selvledende i modsætning til sygeplejersker
- Det er svært at styre timeforbruget da opgaverne er uendelige
- Vigtigt at der skabes et arbejdsmiljø hvor psykologen kan nå sine opgaver og trives i arbejdet

Daglig drift

- At ansætte én psykolog kan umiddelbart opfattes som en dråbe i havet, men der er ansat en topkandidat, der ikke bare afvikler samtaler, men som kan arbejde på alle niveauer og være med til at udvikle tilbuddet og sikre psykosociale indsatser på alle niveauer
- Personalet har fået nye kompetencer og kan identificere, hvor der er behov for psykologen, så de kan afslutte forløb tidligere og undgå omsorgsudtrætning
- I planlægnings- og etableringsfasen har der været et højt ambitionsniveau – nu er der brug for at finde **ned** til et driftsniveau der er bæredygtigt, da det hidtil har kørt lige til kanten af hvad der var ressourcer til
- Med nuværende ressourcer (1,0 stilling + 0,2 stilling som har været vakant pga. langtidssygemelding) er der behov for at tilpasse aktiviteterne, så det svare til normeringen

Udvikling

- Der er et stort potentiale der kan indfries, og Hjertepsykologklinikken kan med fordel udvides for at fortsætte det arbejde, de nu har set rent faktisk giver mening
- Inddragelse af de hjertekirurgiske patienter og tilpasning af tilbuddet til den patientgruppe
- Revurdering af ledelsesmæssig indplacering
- Fokus på psykologfagligt netværk på OUH og i regionen til fag-faglig sparring, og hvor det ledelsesmæssigt er forankret
- Behov for at sikre synergi med professor i psykologi i afdelingen

Interview med psykolog

Opstart

- En krævende proces at skulle opfinde alt fra bunden
- Positivt at kunne være med til at definere psykologrollen og vægtningen af psykologopgaver
- Startede samtaler op efter 2 uger og definerede rollen færdig undervejs. Hele etableringen var klar efter 4 måneder

"Hvordan placerer man en psykolog ind i en afdeling der allerede fungerer, uden at tage noget fra det, der fungerer, men stadigvæk kunne bidrage med noget andet eller mere".

"Hvordan får man oplært 300 kolleger i, hvad en psykolog kan bruges til".

Daglig drift

- Tilbuddet kører nu og er i daglig drift, hvor der henvises patienter og gennemføres sub-akutte samtaler og ambulante forløb
- Der bruges relativ meget tid på administration. Disse opgaver kan med fordel varetages af andre
- En anden psykolog kunne tage over på dette grundniveau med det basale

"Hvis man stoppede udviklingen nu, ville vi have et godt psykologtilbud i afdelingen, men der er så meget mere, vi kunne gøre"

Udfordringer

- Det er krævende at være den eneste psykolog, og selv være nødt til hele tiden at række ud og give meget af sig selv, uden at have en fagfælle at sparre med. Der er risiko for, at den faglige udvikling går i stå
- Sårbart for funktionen at der kun er én psykolog – ved sygdom og ferie er der ingen til at tage krisesamtaler, og det er en stor opgave at servicere hele afdelingen
- Meget ville blive løst, hvis der var ansat en psykolog mere

Udvikling

- Tilbud til hjertekirurgiske patienter og personale på thoraxkirurgisk afdeling
- Gruppeintervention for patienterne – psykosocialt gør det en kæmpe forskel
- Forebyggende arbejde for personalet - at kunne håndtere mennesker i krise – det er efterspurgt som intern opgave
- Gentænkning af funktionens ledelsesmæssige indplacering

Konklusion

Resultater holdt op imod målsætningen for klinikken

- Det er lykkedes at etablere Hjertepsykologklinikken på OUH
- Det har været en udfordrende proces og ressourcekrævende at opfinde funktionen fra bunden, men det samlet set været det hele værd
- En psykolog i hjerteafdelingen giver værdi for patienterne
- De sundhedsprofessionelle i afdelingen udtrykker stor tilfredshed og accept af Hjertepsykologklinikken
- Kommunale samarbejdspartnere oplever kompetenceløft
- Der er behov for at sikre en bæredygtig funktion i fremtiden
- Evalueringen udpeger en række områder, der bør arbejdes videre med for at tilpasse funktionen (s. 19)
- Ordningen kan med fordel udbygges for at indfri det store potentiale til gavn for patienter med hjertesygdom og medarbejdere

Perspektiver og udviklingsområder

Fremtidigt potentiale

- Tilbud til hjertekirurgiske patienter og personale på Hjerte- lunge- og Karkirurgisk afdeling
- Udvidelse af de sub-akutte og ambulante tilbud
- Målrettet tilbud til hjertestopoverlevende og deres familier
- Målrettet tilbud til hjertepatienter med fremskreden hjertesygdom
- Gruppeinterventioner for patienterne – psykosocialt gør det en kæmpe forskel
- Indsatser rettet mod sundhedspersonalets kompetenceløft – håndtering af mennesker i krise, caserefleksion mv.
- Tilbud til pårørende, som har tegn på belastning eller sorg
- Målrettet tilbud til yngre patienter med lidelser, hvor OUH har specialsygehusfunktion (fx LVAD, GUCH og genetik)
- Strukturering og simplificering af løbende dataudtræk
- Igangsættelse af forskningsaktiviteter til dokumentation af indsatser

Anbefalinger til andre – der skal etablere Hjertepsykologklinik

- Arbejd målrettet med strategi og ambitionsniveau før etablering
- Sikre bred involvering og forventningsafstemning
- Giv den praktiske etablering opmærksomhed
- Giv mulighed for grundig introduktion til det medicinske speciale, da nyansat psykolog sjældent vil have hospitalserfaring
- Sikre målrettet, kontinuerlig sparring og supervision for psykologen for at understøtte fagligt niveau – gerne med sundhedspsykologisk fokus
- Udnyt vidensløftet i bredden, så det vægtes, at der er undervisning og opkvalificering tværfagligt
- Stil psykologfaglighed til rådighed for tværfaglig og tværsektoriel sparring og opkvalificering

